

19. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії поведінки з радіоактивними відходами України» № 990-р від 19.08.2009 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=408-2009-%F0>.

Стаття надійшла до друку 5 вересня 2011 року.

УДК 340.1

Є. М. Куценко, аспірантка кафедри
правового регулювання економіки
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАНУ ВОДНИХ РЕСУРСІВ, ЩО ЗАЗНАЛИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Досліджено правові питання стану водних ресурсів на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи. Виявлено прогалини законодавства України щодо визначення правового стану водних ресурсів у Чорнобильській зоні, надано пропозиції вирішення проблем законодавства.

Ключові слова: екологічні права людини, Чорнобильська катастрофа, правовий стан водних ресурсів, правовий режим водних ресурсів.

Исследованы правовые проблемы статуса водных ресурсов на территории, которая потерпела радиоактивное загрязнение вследствие Чернобыльской катастрофы. Обнаружены пробелы законодательства Украины касательно определения правового статуса водных ресурсов в Чернобыльской зоне, поданы предложения решения проблем законодательства.

Ключевые слова: правовое состояние водных ресурсов, правовой режим водных ресурсов, Чернобыльская катастрофа.

The legal issues of water resources in the territory contaminated by the Chernobyl disaster are researched in this article. Identified gaps Ukraine legislation towards determination of the legal status of water in the Chernobyl zone, and some proposals of the solution legal problems are given there.

Key words: environmental rights, the Chernobyl disaster, the legal status of water, the legal regime of water resources.

Відповідно до преамбули Водного кодексу України усі води на території країни є національним надбанням народу України, однією з природних основ його економічного розвитку і соціального добробуту. Значний інтерес викликає дослідження реалізації зазначеного постулату в зоні впливу аварії на Чорнобильській АЕС. Радіоактивне забруднення території внаслідок Чорнобильської катастрофи змінило економічну цінність природних ресурсів, розміщених на даній території. Негативні зміни в навколишньому природному середовищі зумовили встановлення ряду заборон та обмежень щодо використання водних ресурсів у певних напрямках народного господарства. В результаті вилучення значної території з економічного обігу виник дисбаланс соціально-економічного розвитку регіону. Нині, в умовах покращення екологічного стану Чорнобильської зони, є можливість повернення території до економічно ефективних. За науковими підрахунками, в областях України, які зазнали радіоактивне забруднення, від 1 до 3 % водойм спеціалізовано використовуються для риборозведення, від 1 до 6 % водойм призначено для цільового водопостачання, в інтересах меліорації та місцевого зрошення використовуються до 10 % водойм, інші водойми (60—80 %) мають комплексне призначення [1, с. 84]. У Національній доповіді «Двадцять років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє» пропонується повернення земель Зони відчуження для подальшого використання [2, с. 8]. При цьому відновлення господарської діяльності має проводитись з урахуванням радіаційної небезпеки Чорнобильської зони, стабілізації екологічного рівноваги та необхідності відтворення вод. На жаль, законодавством не достатньо забезпечується регулювання суспільно-правових відносин з приводу використання, відтворення та охорони вод, що підпадають під правовий режим Чорнобильської зони. Заповнення прогалин законодавства необхідно починати з коріння проблеми — правового визначення стану водних ресурсів, радіоактивно забруднених внаслідок аварії. Тому, метою написання статті виступає наповнення змісту та вдосконалення правового підінституту з питань охорони та використання радіоактивно забруднених вод. Для досягнення поставленої мети маємо проаналізувати наукові та нормативно-правові джерела, водні фактори негативного впливу (екологічні ризики) та сучасні потреби у використанні водних ресурсів. Методами правового дослідження застосовано діалектичну логіку, історичний та системно-струк-

турний методи, аналогії, формально-юридичний, порівняльно-правовий, правового аналізу та синтезу, дедукції та індукції.

Науковими джерелами виступають праці з загальних питань екологічного права (Баб'яка О. С., Біленчука П. Д., Чирви Ю. О.), водного господарства (Воцеховича О. В., Яцика А. В., Шепелевича В. І., Лося І. П.), економіки природокористування (Балацького О. Ф., Блехцина І. Я., Борщевського П. П. і багато ін.), радіаційної безпеки (Іванов А. Є., Андрейцев В., Качинський А. Б. та ін.). Проте, проведені дослідження потребують правового аналізу та імплементації результатів у законодавство.

З досвіду ліквідації аварії зазначимо наступне. Під час ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи окреслилась система органів, організацій, наукових установ і наукової спільноти, що займались проблемами водоохоронних контрзаходів. Визначився такий напрям діяльності: моніторинг та оцінка радіоактивно забруднених вод; проектування захисних споруд; їх будівництво; запобігання забрудненню та створення автономних джерел водопостачання. Управління їх діяльністю здійснювалося жорсткими централізованими методами, що з однієї сторони, сприяло швидкому реагуванню, а з іншої, не мало оптимальної стратегії та критеріїв рішень.

У зв'язку з високим вмістом радіонуклідів у воді в СРСР вводились «аварійні дози», що часто не відповідали дійсності вже на час їх введення. Тому, вибір водоохоронних заходів проводився у невизначених умовах. Будівництво водоохоронних споруд часто було неефективним, високовартісним і обумовлювалось на підставі одиничних фактів перевищення рівня концентрації радіонуклідів на території Зони відчуження, коли не відбувалось безпосереднє водоспоживання [3, с. 36—45].

У результаті ліквідаційних робіт створились вторинні загрози водним ресурсам. Так, значним джерелом радіоактивного забруднення вод стали радіоактивні відходи, поховані в 1987 р. без створення спеціальних бар'єрів міграції радіоактивності у підземні води, а також забруднені ґрунти, рослини, конструкційні матеріали, невеликі будівлі з промислової зони Чорнобильської АЕС, залишки дуже забруднених соснових дерев, загиблих від високого рівня радіації. Через кілька років, виникла проблема значного локального забруднення підземних вод у таких районах.

Після розпаду СРСР здійснення водоохоронних заходів продовжувалось, виходячи з окреслених Міністерством екології та

природних ресурсів України проблем радіоактивно забруднених вод [4]. За часи незалежності України основними учасниками ліквідації наслідків радіоактивного забруднення вод у Чорнобильській зоні визначились наступні організації: Державне спеціалізоване виробниче комплексне водоохоронне підприємство «Чорнобильводексплуатація», Державний комітет гідрометерології України, Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут, Інститут геологічних наук НАН України, Інститут «Укрводпроект», Проектно-вишукувальний і конструкторсько-технологічний інститут річкового транспорту «Річтранспроект» тощо [5, с. 4, 6].

Документами, що закріпили направленість водоохоронних заходів, стали: «Схема водоохоронної діяльності в Зоні відчуження ЧАЕС-1991 р.» (1991 р.), «Концепція Чорнобильської зони відчуження» (1993 р.) і Техніко-економічне обґрунтування на «Першочергові водоохоронні заходи в зоні відчуження ЧАЕС в 1994—1996 рр.». Відзначимо, що зазначені документи є технічно-нормативного характеру та містять переважно запобіжний і профілактичний характер, коли мають підтримуватись раніше створені споруди та вживатись окремі додаткові водоохоронні заходи. Проте, сьогодення потребує оновлення відповідного законодавства.

Зі зняттям з експлуатації Чорнобильської АЕС буде вирішена доля ставка-охолоджувача. Так, господарсько-питне водопостачання, технологічне водозабезпечення в Зоні відчуження та безумовного відселення є елементами інфраструктури поводження з радіоактивними відходами та включаються до Концепції зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС і розроблюваного для цього проекту «SIP» [6, с. 138, 164]. Проте, до зазначеної концепції не включено питання водойми-охолоджувача [6, с. 122]. Після відключення насосної станції зазначена водойма протягом періоду спуску води за 3—5 років перетвориться на 10 мілководних водойм, інша територія дна буде осушена та покрита рослинністю [7]. Тому, правовий статус водойми-охолоджувача Чорнобильської АЕС буде передбачатись в концепції та плані зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС. Слід також зробити екологічний паспорт водойми-охолоджувача.

Існують також інші водні об'єкти та землі водного фонду з підвищеним ризиком радіаційного забруднення. Так, водні об'єкти та землі водного фонду Зони відчуження та Зони безумовного

(обов'язкового) відселення відзначаються високою радіоактивною забрудненістю, що зумовлює суворий протирадіаційний режим і довгострокову заборону їх господарського використання. Такими водними об'єктами є: озеро Глибоке, водойма-охолоджувач, басейн р. Сахан, урочище Родвіно, води в місцях зберігання радіоактивних відходів, у районі пункту тимчасової локалізації радіоактивних відходів «Рудий ліс», а також польдерні системи лівобережної заплави р. Прип'яті у ближній зоні навколо Чорнобильської АЕС.

Узагальнення радіоекологічних проблем водних ресурсів свідчать про наступне: а) водні об'єкти в певних місцях Чорнобильської зони потрапляють під значний радіаційний вплив за рахунок змиву радіонуклідів з радіоактивних відходів і поверхні водозборів; б) забруднена верхня водозбірна частина басейну Дніпра, води якого використовуює близько 30 млн. мешканців України [8, с. 229]; в) для окремих груп населення деякі види водокористування можуть представляти реальну загрозу для здоров'я [8, с. 227]; г) природні водотоки деяких річок є каналізаційними руслами меліоративних систем, і після припинення їх експлуатації процеси відновлення річок не відбуваються; д) порушено водний баланс території й екологічну рівновагу; е) певні водні об'єкти Чорнобильської зони мають доаварійний рівень радіоактивності [9, с. 12—15], спостерігається стала тенденція поліпшення радіоекологічного стану території зони [8, с. 227—229; 10, с. 17]; д) існуючі гідротехнічні споруди потребують підтримання їх безпечної експлуатації чи ліквідації; е) радіоактивний ризик збільшується у зв'язку з розміщенням у басейні р. Прип'яті Рівненської АЕС і Хмельницької АЕС, а в нижній частині басейна Дніпра на березі Каховського водосховища знаходиться найбільш потужна в Європі — Запорізька АЕС [1, с. 10]. Також, систематизацію та аналіз радіоекологічного стану водних ресурсів здійснено В. М. Самойленком у «Кадастрі радіоактивного забруднення водних об'єктів України місцевого водокористування» 1997 року [11]. Відповідно до кадастру в деяких забруднених районах Київської, Житомирської і Рівненської областей спостерігаються випадки аномально високих рівнів забруднення водойм. Для цілей водного господарства ведення такого кадастру має бути обов'язковим та мати юридичне забезпечення його виконання. Проаналізовані в ньому проблеми стану водних ресурсів мають враховуватись при використанні, охороні і відтворенні вод.

У зв'язку з вище зазначеним, має бути законодавче забезпечення сучасної водоохоронної діяльності в Чорнобильській зоні.

Аналіз проблем водних ресурсів Чорнобильської зони, проведеного Шестоपालовим В. М., Шевченком О. Л., Бугаєм Д. О. та іншими науковцями, вказує на такі сучасні напрями водоохоронної діяльності, як: виведення з експлуатації водойми-охолоджувача Чорнобильської АЕС, функціонування меліоративних систем, охорони та використання малих річок, пожежонебезпечних торфовищ, попередження неконтрольованого підтоплення та заболочення територій Зони відчуження, подальше забезпечення сприятливого гідрологічного режиму місць поховань і локалізації радіоактивних відходів [12, с. 66]. Науковці пропонують вирішення проблем щодо конкретних водних об'єктів: річок Ілля, Сахан, Брагінка, Несвіч, Уж, меліоративних систем «Копачі», «Сахан», «Говстий ліс» («Рудявка»), Уж-1, Кошова-Лобіж, Бобер, Главо, магістральних каналів МК-1, МК-2, МК-5 [12, с. 75].

У зв'язку з цим, розглянемо деякі теоретичні питання радіоактивного забруднення водних об'єктів. У науковій літературі зазначається, що вода може виступати екологічним фактором негативного впливу у випадках паводків, затоплення суші, руйнування, людських жертв [13, с. 43—47], забруднення ґрунтових вод, дощових штормів, кислотних дощів тощо. Радіоактивно забруднені води відносять до загальнотеоретичних функціональних джерел опромінення [14, с. 45]. Ними можуть бути джерела централізованого водопостачання, а також відкриті водойми та прибережні колодязі [15]. Негативні фактори впливу води є суб'єктивним оцінюванням екологічного ризику залежно від напрямів використання води людиною.

Виходячи зі змісту Закону України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання» від 14.01.98 р. № 15/98-ВР і Нормативів радіаційної безпеки України (НРБУ-97) [16] джерелом іонізуючого опромінення (джерелом випромінювання) є об'єкт, що містить радіоактивну речовину, або технічний пристрій, який створює або в певних умовах здатний створювати іонізуюче випромінювання. Таким чином, водні об'єкти чи його частина можуть виступати джерелом іонізуючого опромінення, в тому числі радіоактивними відходами. У процесі прямої чи непрямої взаємодії води з джерелом іонізуючого опромінення та оточуючим середовищем, припустимо, вода може виступати у формі радіаційного фактору впливу: радіоактивні дощові опади, радіоактивно-технічні стоки або ґрунтові стоки води, радіоактивно забруднений водний об'єкт чи його певна частина (донні відклади, заплави річок).

Так, у п. 7.1.2. Правил радіаційної безпеки при проведенні робіт у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення від 04.04.2008 № 179/276 [17] закріплено, що до радіоактивних відходів Зони відчуження та Зони безумовного (обов'язкового) відселення належать ґрунти та донні відкладення водоїм, забруднені ґрунтові, поверхневі, стічні та технологічні води. Тому на них поширюються пункти 7.2. і 7.3. вказаних правил, де передбачаються показники рідких і твердих радіоактивних відходів, їх класифікація та порядок поводження з ними. Наприклад, розрізняють низькоактивні, середньоактивні та високоактивні радіоактивні відходи. Також встановлюються заборони щодо видалення рідких радіоактивних відходів у господарсько-побутову каналізацію і підземні водовідстійники загального призначення, а також у навколишнє природне середовище. Скидання радіоактивних відходів у господарсько-побутову каналізацію дозволяється лише при дотриманні певних умов. На жаль, не врегульовується порядок поводження з ґрунтами та донними відкладеннями водоїм.

Окрім цього на захист людини та довкілля від радіоактивного опромінення спрямовані закони України «Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему» від 11.12.1998 р. № 309-XIV, «Про поводження з радіоактивними відходами» від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР, «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 08.02.1995 р. № 39/95-ВР, «Про Загальнодержавну цільову екологічну програму поводження з радіоактивними відходами» від 17.09.2008 р. № 516-VI тощо. Зазначеним законодавством встановлюються ряд заборон, порядок поводження, облік та інші питання щодо рідких радіоактивних відходів, їх нормативні показники та класифікація, що слід застосовувати як основу для чіткого визначення об'єктів водного фонду в якості рідких радіоактивних відходів. Водночас, законодавство потребує додаткових доповнень, зокрема щодо земель водного фонду.

Тому вважаємо, доцільно застосувати встановлені радіоекологічним законодавством нормативи для визначення водного об'єкту як джерела радіоактивного опромінення з визначенням можливих індивідуальних доз опромінення внаслідок його використання. При цьому, у законодавстві слід дати визначення водним джерелам радіоактивного опромінення, передбачивши можливі їх форми: радіо-

активні дощові опади, радіоактивно-технічні стоки або ґрунтові стоки води, радіоактивно забруднений водний об'єкт чи його певна частина (донні відклади, заплави річок). Також, водні джерела радіоактивного забруднення слід відображати у земельному кадастрі, паспортах річок, водогосподарських об'єктів і в гігієнічному паспорті радіаційної якості води із артезіанських свердловин.

Розглядаючи проблеми негативного впливу води на здоров'я і життя людини, свого значення набуває водний шлях дозоформування, тобто види водокористування, внаслідок яких відбувається радіоактивне опромінення людини та довкілля. Загроза опромінення є у разі споживання питної води, вилов риби, споживання продукції зрошувального землеробства, напування тварин, м'ясо чи молоко якої накопичують радіонукліди з води. Також, внутрішнє опромінення внаслідок водоспоживання у більшій мірі надходить через питне водоспоживання із відкритих забруднених водойм, споживання риби, водоплавної птиці та в окремих місцях овочів поливних городів. Тому в основу господарсько-правових обмежень слід покласти результати загальних оцінок і прогнозів опромінення людини за рахунок водоспоживання, передбачення взаємозв'язку цілей водокористування із заходами охорони вод. У разі підвищеного радіаційного ризику відмічають необхідність посиленого контролю, обмеження чи зміни видів водокористування на таких територіях і вжиття інших заходів [15].

Так, у зв'язку з підвищенням антропогенного навантаження на довкілля і розвитком технологій, державному управлінню стає можливим запобігання перетворення стану води на негативний фактор [13, с. 242—243]. Інструментами такого запобігання назовемо законодавче гарантування екологічного та виробничого контролю, екологічного аудиту, врахування економічних методів раціонального водокористування, забезпечення фінансування інноваційних технологій, встановлення відповідальності тощо.

Ефективним методом зменшення дозоформування Войцеховичем О.В. відзначається управління структурою водокористування: це вибір альтернативних варіантів зменшення способів і джерел надходження та накопичення радіонуклідів залежно від типу і способу водокористування. Також, пропонується перехід на альтернативні джерела водопостачання та регулювання рівнів забруднення використанням вище розташованих водосховищ [1, с. 40]. Водночас, гостро стоїть проблема деяких регіонів, де від-

сутні альтернативні джерела водопостачання. Виходячи з цього, мають бути визначені критичні регіони водоспоживання та альтернативні варіанти типу і способу водокористування. Вірно обрані способи використання вод сприятимуть зменшенню дії негативних факторів. Тому, управління водокористуванням має бути взаємопов'язаним із завданнями щодо охорони та відновлення вод. Для цього необхідне розроблення та реалізація відповідних програм та проектів. Щодо території Зони відчуження та Зони безумовного (обов'язкового) відселення доцільним є консервація водоносних територій і введення протирадіаційного і природоохоронного режиму.

Законодавство, на жаль, недостатньо приділяє увагу проблемам водним ресурсам. У Водному кодексі України питання радіоактивно забруднених вод виділяються в окрему главу, відмінну від охорони вод і забезпечення ліквідації небезпеки. Норми щодо радіоактивно забруднених вод встановлюються в іншій главі 17 Розділу III «Користування річками» та відсилаються до Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» та інших актів законодавства України. Проте, зазначений закон та інше законодавство майже не врегульовують питання правового режиму охорони та використання радіоактивно забруднених вод. Отже, даний напрям управління залишається незаповненим і функціонально розірваним з суміжними.

Певні проблеми радіоактивного забруднення вод басейну Дніпра внаслідок Чорнобильської катастрофи вирішуються в Національній програмі екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води від 27.02.1997 року № 123/97-ВР. Зокрема, в п. 6 розділу VI цієї програми передбачені мета, цілі та завдання щодо зменшення радіоактивного забруднення. Деякі завдання, передбачені даною програмою та «Схемою водоохоронних заходів» уже були виконані, що говорить про новий перегляд і зміни водоохоронного законодавства. Так, надалі, у Законі України «Про загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006—2010 роки» від 14.03.2006 р. № 3522-IV були відображені деякі питання охорони та використання вод, проте їх загальність, недовиконання та невирішеність потребує подальшого удосконалення законодавчого забезпечення управління водним господарством зони.

Тому, виникає потреба в подальшому законодавчому забезпеченні нових і невирішених раніше напрямів водоохоронної діяльності не лише на рівні регіону Чорнобильської зони, а й щодо конкретних водних об'єктів.

Виходячи з вище розглянутих проблем, приходимо до наступних висновків. Для вирішення проблем правового забезпечення охорони та використання радіоактивно забруднених водних ресурсів важливим є врахування досвіду ліквідації наслідків радіоактивного забруднення території в подальшому правовому регулюванні використання та охорони вод. Як приклад, розглянуто галузі водного господарства з ліквідації радіоактивного забруднення вод, охорони, використання та відновлення водних ресурсів в зоні впливу аварії на Чорнобильській АЕС. Водночас, названі галузі діяльності входять до сфери правової охорони водних ресурсів та потребують відповідного законодавчого регулювання.

Правове врегулювання суспільно-правових відносин щодо ліквідації наслідків аварії, охорони та використання водних ресурсів, які були забруднені внаслідок Чорнобильської катастрофи, має свій спеціальний предмет — водні джерела радіоактивного опромінення. Окреслені вище завдання, способи і методи врегулювання ліквідації лих та система органів управління дають змогу визначити зміст правового управління з ліквідації радіоактивного забруднення вод та удосконалити даний інститут законодавства. Для цього, у Водному кодексі України доцільно закріпити нову главу 21-1 «Ліквідація та запобігання радіоактивного забруднення вод» у Розділі IV «Охорона вод». Також, у законодавстві слід дати визначення водним джерелам радіоактивного опромінення, передбачивши можливі їх форми: радіоактивні дощові опади, радіоактивно-технічні стоки або ґрунтові стоки води, радіоактивно забруднений водний об'єкт чи його певна частина (донні відклади, заплави річок). Наступне юридично-правове забезпечення проведення ліквідації радіоактивного забруднення вод доцільно спрямувати на прийняття нових концепцій та схем водоохоронних заходів, де виділити критичні території для водозабезпечення населення. Слід також прийняти порядок встановлення та застосування критеріїв прийняття рішень про призупинення, зміну чи припинення водокористування в разі вжиття контрзаходів. При цьому, основним обмежуючим фактором водокористування має стати не тільки показники радіоактивного забруднення водних об'єктів, а й ризик дозоформування внаслідок водоспоживання.

Перспективними завданнями з ліквідації наслідків радіоактивного забруднення вод, які слід визначити в законодавстві, виступають: подальше регулювання водних режимів на радіоактивно забрудненій території; контроль, підтримання експлуатації та проведення профілактики діючих гідротехнічних споруд з позиції їх ефективності та важливості; ліквідація неефективних споруд; функціонування меліоративних систем, охорони та використання малих річок, пожежонебезпечних торфовищ; подальше забезпечення сприятливого гідрологічного режиму місць поховань і локалізації радіоактивних відходів; осушення водойми — охолоджувача Чорнобильської АЕС; відновлення безпечного транспортного водного шляху р. Прип'ять; відновлення ведення рибного господарства. Для визначеності радіоекологічних проблем варто прийняти гігієнічні радіоекологічні паспорти артезіанських вод, паспорти річок і водогосподарських об'єктів, відобразити джерела опромінення в земельному кадастрі. Такі заходи сприятимуть і визначенню правового стану конкретних водних об'єктів Чорнобильської зони. Відповідно, необхідно конкретизувати Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» щодо пооб'єктного визначення радіоекологічного стану водних об'єктів та земель водного фонду, критеріїв радіаційного ризику, завдань і суб'єктів водоохоронної діяльності, уніфікувати моніторингові спостереження, а також передбачити завдання водного господарства в проекті нового Закону України «Про Загальнодержавну програму комплексного соціально-економічного розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення». В основу запропонованих змін законодавства щодо водоохоронних заходів у Чорнобильській зоні слід покласти принципи їх наукової обґрунтованості та доцільності.

Таким чином, досвід законодавчого вирішення радіоекологічних проблем водних ресурсів у Чорнобильській зоні може стати цінним прикладом правової охорони вод в умовах надзвичайної екологічної ситуації.

Література

1. *Войцехович О. В.* Управление качеством поверхностных вод в зоне влияния аварии на Чернобыльской АЭС. / *Войцехович О. В.* — К. : Украинский научно-исследовательский гидрометеорологический ин-т, 2001. — 135 с. — (Серія «Радіація і вода»).

2. 20 років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє: Національна доповідь України. — К.: Атіка, 2006. — 224 с. [+8 іл.].

3. *Войцехович О.В.* Розвиток і перспективи водоохоронної діяльності в зоні відчуження // Бюлетень екологічного стану зони відчуження. — лютий 1997. — № 4. — С. 36—45.

4. Чорнобильська АЕС — 14 років потому [електронний ресурс] / Прес-центр Міністерства екології та природних ресурсів України. — 26 квітня 2000. — http://www.brama.com/ua-consulate/pres_chornob.html

5. *Проскура М.І., Панасевич Е.Л., Ямбуренко Ю.Є.* Водоохоронна діяльність у зоні відчуження та відселеній частині зони безумовного (обов'язкового) відселення / Проскура М.І., Панасевич Е.Л., Ямбуренко Ю.Є. // Бюлетень екологічного стану зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення. — № 2 (20), грудень — 2002. Прес-реліз.

6. Авария на Чернобыльской АЭС : Опыт преодоления. Извлеченные уроки. / А. В. Носовский, В. Н. Васильченко, А. А. Ключников, Б. С. Пристер; Под ред. А. В. Носовского. — К.: Техніка, 2006. — 263 с.: табл., [16] л.ил.

7. RESPOND, 2005. Rehabilitation of Chernobyl cooling pond / editor J.Smith // Final Report. INTAS, 2005.

8. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2008 році [електронний ресурс] / Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Національна академія наук України. — 2008. — http://www.mns.gov.ua/annual_report/2009/6_2008.pdf.

9. Радіоекологічна ситуація та стан водогосподарських об'єктів на правобережжі р. Уж у Поліському районі. відселення / [М.І. Проскура, О.Л.Шевченко, О.М. Козицький та ін.] // Бюлетень екологічного стану зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення. — № 2 (20), грудень — 2002.

10. Інформаційна довідка «Про хід виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води у 2007 році» [електронний ресурс] / Міністерство охорони навколишнього природного середовища — http://menr.gov.ua/documents/Inform_Dovidka_Dnipro_2007.doc.

11. *Самойленко В. М.* Кадастр радіоактивного забруднення водних об'єктів України місцевого водокористування / Упр. радіац. захисту населення та ін. — К.: Ніка-Центр, 1998 — Т. 1: Радіогідроecологічний стан і використання водойм та загальнометодологічні проблеми. — 1998. — 189 с.

12. Перспективи водоохоронної діяльності в Чорнобильській зоні відчуження / В. М. Шестопалов, О. Л. Шевченко, Д. О. Бугай [та ін.] // Бюлетень екологічного стану зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення. — 2006. — № 1 (27). — С. 66—75.

13. Гринин А. С., Новиков В. Н. Экологическая безопасность. Защита территории и аселения при чрезвычайных ситуациях: Учебное пособие. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2000. — 336с.

14. Радіаційно-дозиметрична паспортизація населених пунктів території України, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи тиреодозиметричну паспортизацію / Інструктивно-мет. вказівки. — К.: МОЗ України, АМНУ, МНС України; НЦРМ АМНУ, ІРЗ АТНУ, 1996. — 45 с.

15. Тавров Ю. С. Радіоекологічний аналіз водокористування з місцевих водойм Полісся та півночі Лісостепу / Тавров Ю. С. // Дис. канд. геогр. наук: 11.00.2011 / Ю. С. Тавров; НАН України ім. Шевченка. — К., 2002. — 20 с.

16. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97); Державні гігієнічні нормативи. — К.: Відділ поліграфії Українського центру держсанітпіднагляду МОЗ України, 1997. — 121 с.

17. Наказ Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи / Офіційний вісник України від 01.09.2008 — 2008 р. — № 63. — С. 69. — Ст. 2154. — Код акту 44121/2008.

Стаття надійшла до друку 23 травня 2011 року.

УДК 340.1

Г. Д. Лисунь, асистент кафедри
правового регулювання економіки
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ

У статті розглянуто систему органів державної влади у сфері поведження з радіоактивними відходами. Висвітлено проблеми регулювання сфери поведження з радіоактивними відходами державними органами та приведено можливі пропозиції щодо удосконалення їх діяльності та подолання існуючих проблем.

Ключові слова: радіоактивні відходи, система державних органів у сфері поведження з радіоактивними відходами.